

ВІСНИК

ЛУГАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

*За матеріалами
Третього Міжнародного педагогічного конгресу
„Розвиток особистості в сучасному медіа просторі”*

№ 13 (272) липень 2013

Частина II

Засновано в лютому 1997 року (27)

Свідоцтво про реєстрацію:
серія КВ № 14441-3412ПР,
видане Міністерством юстиції України 14.08.2008 р.

Збірник наукових праць внесено до переліку
наукових фахових видань України
(педагогічні науки)

Постанова президії ВАК України від 14.10.09 №1-05/4

Журнал включено до переліку видань реферативної бази даних
„Українка наукова” (угода про інформаційну співпрацю
№ 30-05 від 30.03.2005 р.)

Рекомендовано до друку на засіданні Вченої ради
Луганського національного університету імені Тараса Шевченка
(протокол № 9 від 26 квітня 2013 року)

Виходить двічі на місяць

15.	Крюкова О. І. Психолого-педагогічні характеристики художнього сприймання дітьми музики в умовах сучасного медіопростору.....	128
16.	Кузьо О. Г. Вплив інформаційного простору на розвиток дитини дошкільного віку: погляд батьків.....	138
17.	Лопатіна Г. О. Вивчення особливостей діалогічного мовлення молодших дошкільників у білінгвальному середовищі.....	143
18.	Михеєва Е. И. Игра как средство гармонизации отношения ребенка-дошкольника к себе и к миру.....	152
19.	Порядченко Л. І. Особливості навчання дітей 5 – 6-річного віку опису.....	159
20.	Резнік Н. В., Ткачова О. О. Мас-медіа технології у вивченні іноземної мови.....	169
21.	Федічева Н. В., Щаблева А. М. Негативний вплив мультфільмів на свідомість дітей.....	175
22.	Чепіга І. В. Шкільні об'єднання за інтересами як соціально-педагогічне середовище громадянської соціалізації старших підлітків.....	183
23.	Ярита І. І. Використання здоров'язберігаючих технологій в умовах ДНЗ.....	189

ІННОВАЦІЇ В НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ ВНЗ

24.	Бєлих О. С. Ціннісно-потребнісна сфера як фактор духовного формування студентської молоді.....	198
25.	Гринько В. О. Активізація пізнавальної діяльності студентів на основі використання методу проектів.....	205
26.	Кокнова Т. А. Сучасний досвід формування професійних якостей в майбутніх перекладачів.....	210
27.	Рашідов С. Ф. Ціннісна свідомість сучасного студентства та проблеми її виховання.....	217

ОСВІТА ПЕДАГОГА

28.	Бондаренко Т. М. Веб-квест технологія як засіб активізації самостійної діяльності майбутніх вчителів початкових класів.....	224
29.	Желанова В. В. Використання відеозасобів у технології контекстного навчання майбутнього вчителя початкових класів.....	231
30.	Карпинская Н. В. Аксиологическая основа формирования ноосферного компонента личности будущего учителя начальной школы.....	242

Гринько В. А. Активизация познавательной деятельности студентов на основе использования метода проектов

В данной статье идет речь о целенаправленном использовании метода проектов для активизации познавательной деятельности студентов, а именно при изучении дисциплины „Информационные технологии в профессиональной деятельности учителя начальных классов”. Описаны методика организации работы и проблемы, с которыми можно столкнуться, используя эту технологию.

Ключевые слова: активизация познавательной деятельности, студенты, метод проектов.

Hryn'ko V. O. The Activization of the Students' Cognitive Activity on Basis of the Use of Project Method

The article is about the purposeful use of project method for activization of the students' cognitive activity, namely in the study of discipline „Information technology in primary school teachers' professional activity”. The methodology of organization of the working and problems you may encounter using this technology are also described.

Key words: activation of cognitive activity, students, project method.

Стаття надійшла до редакції 13.04.2013 р.

Прийнято до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Чиж О. Н.

УДК 378.011.3–051:81'25

Т. А. Кокнова

**СУЧАСНИЙ ДОСВІД ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ
В МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ**

Підвищення вимог до фахівців у сучасних умовах, збільшення кількості вищих навчальних закладів, які здійснюють підготовку майбутніх перекладачів, зумовило актуальність пошуку засобів для підвищення ефективності формування професійних якостей у процесі їхньої професійної підготовки. У процесі навчання у ВНЗ необхідно створити такі умови, які дають змогу студентам оволодіти певним переліком професійних якостей та дозволяють успішно здійснювати професійну діяльність. Саме тому, відповідно до пріоритетного напряму наукових досліджень ДЗ „Луганський національний університет імені Тараса Шевченка” „Розроблення та впровадження інноваційно-педагогічних технологій в системі університетської освіти”, ми шукаємо феноменальні шляхи та засоби впливу на розвиток професійних якостей в майбутніх перекладачів.

Значна увага в сучасній педагогічній літературі приділяється питанню підготовки майбутніх перекладачів. У цій галузі широко відомі роботи І. Алексієвої, Н. Белкіної, Л. Віссона, Л. Латишева, Г. Мірама та ін. У дисертаційних роботах розкриті деякі аспекти формування професійних якостей майбутніх перекладачів: О. Аліпичев, розробив практичні рекомендації до підготовки перекладачів; О. Оберемко, запропонувала теоретико-методологічні особливості підготовки перекладачів; О. Александрова, впровадила шляхи адаптації перекладачів до професійної діяльності; Я. Левковська, організувала формування професійної компетентності майбутніх перекладачів на основі акміологічного підходу; О. Князєва, яка поєднала традиційні та інноваційні технології для підготовки перекладачів.

Проте проведений аналіз наукової педагогічної літератури з питань підготовки майбутніх перекладачів, засвідчив, що сьогодні у цій області відчувається дефіцит знань, і окреслена проблеми потребує подальшої розробки і дослідження.

Метою статті є дослідження особливостей розуміння позитивного на негативного досвіду формування професійних якостей в майбутніх перекладачів з урахуванням сучасних педагогічних тенденцій.

Справжні потреби майбутніх перекладачів, під час навчання у ВНЗ, пов'язані з їх оволодінням професійних якостей перекладача. Все це призводить до аналізу сучасних педагогічних інновацій щодо розвитку та їх удосконаленню під час підготовки майбутніх спеціалістів. Проблема формування професійних якостей саме у майбутніх перекладачів є недостатньо освітленою у науково методичній літературі. Екскурс сучасного досвіду підготовки майбутніх перекладачів відомими педагогами та філологами дасть можливість зrozуміти шляхи впливу на розвиток професійних якостей перекладача.

Загальновідомо, що підготовка спеціаліста визначається конкретними вимогами до його професії. Л. Сальна вважає, що модель фахівця є основою для планування змісту й організації процесу навчання студентів; визначення ролі, місця та обсягуожної дисципліни повинні сприяти формуванню особистості фахівця, який володіє набором певних професійно важливих якостей особистості [1, с. 24]. Основними відмітними умовами формування професійних якостей у будь якого спеціаліста вчена вважає: навчальне співробітництво викладача та студентів, спрямоване на спільне рішення комунікативно-пізнавальних завдань; психологічні особливості навчальної діяльності; перехід від школи пам'яті до школі мислення й до активної творчої діяльності; урахування національних, статевовікових, індивідуально-психологічних, статусних особливостей [Там само, с. 96 – 97].

Зарубіжні дослідники, які займалися питанням впливу на розвиток професійних якостей в майбутніх спеціалістів (М. Блан, Д. Джонсон і Р. Джонсон, Р. Джифнер) також підкреслюють важливість зв'язку вимог професії з навчальним процесом і виділяють чотири рівні організації

процесу формування професійних якостей: формування (організація групи, установлення правил поведінки в групі); функціонування (створення сприятливого психологічного клімату в групі, атмосфери співпраці, яка має стати запорукою ефективного виконання завдань викладача); формулювання (формування вмінь формулювати свої думки, обґрунтувати свої докази, вироблення стратегії пошуку, уточнення, доповнення, узагальнення інформації в процесі спілкування); закріплення (вища стадія оволодіння професійними якостями в процесі обміну ідеями та вироблення концепції) [2, с. 120 – 123].

Продовжує думку провідна російська дослідниця І. Цатурова, яка наголошує, що процес ефективного формування професійних якостей здійснюється за рахунок переваг використання таких умов формування професійних якостей: створення комфортних умов для навчання і самонавчання з урахуванням індивідуальних здібностей кожного студента; урахування рівня готовності студента до навчання; посилення позитивних мотивів навчання; активізація творчості; особливі партнерські взаємини між учасниками навчального процесу; особлива роль викладача, прояв поваги до студента, створення комфортної психологічної атмосфери [3, с. 29].

Аналізуючи іноземний досвід впливу на розвиток професійних якостей в майбутніх перекладачів, а саме формування філологічної грамотності ми звернулися до трудів М. Гріффітса, Д. Уїлкінса, Х. Уїддоусона, які вважають, що за умови надання студентам прямої можливості застосовувати мову на практиці вони будуть успішно формуватися. Слід зазначити, що ми погоджуємося із таким твердженням та маємо можливість бачити відображення такої позиції під час підготовки майбутніх перекладачів у впродовж навчання у вищій школі.

Але, все ж таки є чинників, які знижують якість професійної підготовки перекладачів у вищих навчальних закладах України, здійснено Є. Беседіною [4] та з якими ми повністю погоджуємося. До таких чинників вона зараховує: низький рівень професійної спрямованості викладання соціально-гуманітарних дисциплін та іноземних мов; недосконалість освітніх програм, оскільки в них не завжди враховані потреби студентів-перекладачів щодо загальної освіти та професійної підготовки, їхні індивідуальні можливості, а також недостатня відповідність програм новим вимогам ринку перекладацьких послуг; відсутність необхідної матеріально-технічної бази (спеціально обладнаних кабінок для синхронного перекладу, сучасного програмного забезпечення комп’ютерних класів і кабінетів для здійснення машинного перекладу мережі Інтернет, супутникового телебачення тощо); застарілі методи та форми навчально-виховного процесу (інформаційний підхід, монологічний спосіб дидактичної взаємодії, недостатність пошукових і проблемних ситуацій професійної спрямованості), відсутність стимулування пізнавального та професійного інтересу студентів-перекладачів; відсутність нових освітніх технологій та активних способів організації виробничо-

практики, зокрема в перекладацьких бюро та агенціях; відсутність необхідних умов для забезпечення академічної мобільності студентів-перекладачів; непогодженість системи освіти майбутніх перекладачів з потенційними працедавцями та з ринком праці [5].

Спеціалізовані освітньо-професійні програми для перекладачів ефективно використовують у системі США. Організацію професійної освіти перекладачів у вищих навчальних закладах США (якість програм та засоби оцінювання професійних якостей) висвітлено в дослідженнях М. Габра, К. Клауді; особливості зв'язку професії перекладача з навчальною діяльністю відзеркалено в наукових розвідках Б. Рубрехта; ефективним умовам організації навчання перекладачів присвячено роботу Р. Тінслея; аналіз підготовки бакалаврів гуманітарних наук в університетах США проаналізовано І. Пасинковою.

У працях Р. Тінслея обґрунтовано рекомендації щодо сприятливих умов для організації навчального процесу підготовки перекладачів у вищих навчальних закладах [6]. Учений уважає, що перекладачі мають бути добре обізнані зі структурою та стилістичними особливостями вихідної й цільової мов; важливим компонентом освітньо-професійної програми має стати дослідження літератури країни, мова якої вивчається [там само].

К. Клауді визначив підходи в підборі навчального матеріалу для практичного закріплення теорії перекладу: індуктивний (передбачає переклад обраних викладачем 10 – 15 текстів протягом семестру з подальшою перевіркою, обговоренням результатів роботи та узагальненням рекомендацій щодо вирішення певних перекладацьких проблем); дедуктивний (базується на тематичному розвитку техніки перекладу й коли викладач формулює тему для опрацювання); функціональний (полягає у формуванні окремих навичок перекладацької діяльності за допомогою виконання відповідних практичних завдань) [7].

Цікавою для нашого дослідження є робота Б. Рубрехта, який розробив концепцію, що відображає характер навчальної діяльності та професії перекладача: студентам, щоб стати професійними перекладачами під час навчання у ВНЗ, слід пропонувати якомога більше практичних завдань пов'язаних з майбутньою професійною діяльністю; перекладач має виховати в собі силу волі; знання іноземної мови є необхідним, але недостатнім для перекладацької діяльності; не всі практичні завдання є цікавими для студентів; усі запропоновані викладачем вправи мають відповідати поставленій меті [8].

Переймаючи досвід організації процесу підготовки перекладачів у США, О. Мартинюк дійшла висновку, що вищі навчальні заклади України повинні оперативно адаптуватися до постійних змін у попиті на освітні послуги, щоб залишатися конкурентоспроможними суб'єктами освітньої діяльності, та надати більшої самостійності ВНЗ у реалізації освітньої функції, що сприяло б зниженню рівня „консервативності” вищої освіти України, забезпеченням відповідності кваліфікаційних характеристик

випускників вітчизняних ВНЗ світовим стандартам якості освіти, збалансуванню попиту й пропозиції на державному ринку праці [9].

Підтримуємо думку науковців, що сучасна вища школа, яка готує майбутніх перекладачів, збагачує студентів знаннями, які після завершення навчання майже не застосовуються в професійній роботі [10, с 315]. Практика та дослідження показують, що вже через рік випускники ВНЗ утрачають 85% обсягу знань, а переважна частина з них ніколи не знадобиться в професійному житті [там само, с. 60]. Відірваність вищої школи від реалій і потреб життя є головною причиною того, що студенти знижують або втрачають інтерес до навчання, а разом з цим здатність до професійного зростання в майбутньому [11, с. 98]. Безумовно, цікавими є погляди О. Гребенюк та Т. Гребенюк, які рекомендують максимально наблизити освіту до потреб та інтересів конкретної професії ще під час навчання у вищій школі. Учені вважають, що необхідно змінити пріоритети та цілі педагогічної діяльності, спрямувати їх на особистість студента, на розвиток його здібностей, інтелектуального потенціалу, на формування професійної компетентності кожного молодого спеціаліста, а отже, виховувати індивідуальність [10, с. 84]. У студента під час такого навчання виникають такі новоутворення психіки, які є специфічними для конкретної діяльності [11, с. 112].

Погодимося із психологами та педагогами, які вважають (В. Бодров, О. Гребенюк, Т. Гребенюк, А. Карпов, Н. Кузьміна, В. Шадріков та ін.), що підготовка спеціаліста ґрунтуються на основі моделі його майбутньої професійної діяльності. Такий підхід дає змогу побачити багатогранність і проблемність підготовки спеціаліста й таким чином побудувати таку модель спеціаліста, що стане досягненням його наприкінці навчання у ВНЗ.

Отже, аналіз праць з проблеми професійної підготовки дає підстави для висновку, що сучасну підготовку майбутніх перекладачів в основному необхідно здійснювати на основі його професійної діяльності. Таким чином, використання активних форм та методів роботи надасть можливість удосконалити навчально-виховний процес та стимулювати до розвитку та формуванню професійних якостей в майбутніх перекладачів.

Разом з тим по мірі накопиченого досвіду стає зрозуміло, що досягти підвищення ефективності підготовки фахівців можливо лише рахунок продовження роботи в галузі теорії професійної підготовки, що спирається на врахування складності та специфіки професійної діяльності, відображеній в моделі спеціаліста, у нашому випадку – перекладача.

Список використаної літератури

- 1. Сальная Л. К.** Обучение профессионально-ориентированному иноязычному общению / Л. К. Сальная ; под ред. И. А. Цатуровой. – Таганрог : ТТИ ЮФУ, 2009. – 198 с.
- 2. Левочко М. Т.** Компетенции

складова професійної діяльності спеціалістів економічного напряму в системі „Коледж-ВНЗ” / М. Т. Левочко // Наук. часоп. Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Сер. 16: Творча особистість учителя : проблеми теорії і практики : зб. – К., 2008. – Вип. 8 (18). – С. 120 – 123.

3. Цатурова І. А. Многоуровневая система языкового образования в высшей технической школе : автореф. дис. на соиск. учен. степ. д-ра пед. наук : спец. 13.00.02 „Теория и методика обучения и воспитания (теория и история педагогики)” / И. А. Цатурова. – Таганрог, 1995. – 49 с.

4. Беседіна Є. В. Модернізація професійної підготовки майбутніх перекладачів в умовах диверсифікації університетської освіти : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04 „Загальна педагогіка та історія педагогіки” / Є. В. Беседіна. – Ялта, 2010. – 20 с.

Беседіна Є. В. Концептуальна модель професійної підготовки конкурентоспроможних перекладачів в умовах диверсифікації вищої освіти [Електронний ресурс] / Є. В. Беседіна. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pfto/2009_3/files/ped_2009_03_07_Besedina.pdf. – Назва з екрана. – Дата звернення : 24.11.10.

6. Competences for professional translators, experts in multilingual and multimedia communication [Electronic resource]. – Access mode : http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/emt/key_documents/emt_competences_translators_en.pdf. – Date of treatment: 19.04.10.

7. Klaudy K. The role of translation theory in translator training [Electronic resource] / K. Klaudy. – Access mode : http://ec.europa.eu/dgs/translation/programmes/emt/conferences/2006_2008/emt2006_handout_klaudy_en.pdf. – Date of treatment: 22.10.10.

8. Rubrecht Brian G. Knowing Before Learning: Ten concepts students should understand prior to enrolling in a university translation or interpretation class [Electronic resource] / Brian G. Rubrecht // Translation Journal. – 2005. – Vol. 9. – No. 2. – Access mode : <http://translationjournal.net/journal/32edu.htm>. – Date of treatment: 13.10.10

9. Мартинюк О. В. Проблеми підготовки перекладачів у педагогічних дослідженнях вітчизняних та зарубіжних науковців [Електронний ресурс] / О. В. Мартинюк. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/NarOsv/2011-3/11movvzn.htm>. – Назва з екрана. – Дата звернення: 14.12.11.

10. Бодров В. О. Психологія проф. пригодності : учеб. посібие для вузов / В. А. Бодров. – М. : ПЕР СЭ, 2006. – 511 с.

11. Гребенюк О. С. Основы педагогики індивідуальності : учеб. посібие / О. С. Гребенюк, Т.Б. Гребенюк. – Калининград : Калининград. ун-т, 2000. – 572 с.

Кокнова Т. А. Сучасний досвід формування професійних якостей в майбутніх перекладачів

У статті розглянуто сучасний досвід формування професійних якостей в майбутніх перекладачів, відзначенні як позитивні так і негативні сторони цього процесу. Виділені фактори впливу на особистість та індивідуальність перекладача у межах становлення мовної особистості. Проаналізовано ефективність впливу на професійні якості перекладача у

білінгвальному середовищі, яке можливо впроваджувати в навчально-виховний процес вищої школи.

Ключові слова: професійні якості, майбутні перекладачі, педагогічні засоби та умови.

Кокнова Т. А. Современный опыт формирования профессиональных качеств у будущих переводчиков

В статье рассмотрен современный опыт формирования профессиональных качеств у будущих переводчиков, отмеченные как позитивные так и негативные стороны этого процесса. Выделенные факторы влияния на личность и индивидуальность переводчика на фоне становления языковой личности. Проанализирована эффективность влияния на профессиональные качества переводчика в билингвальной среде, которую возможно внедрять в учебно-воспитательный процесс высшей школы.

Ключевые слова: профессиональные качества, будущие переводчики, педагогические средства и условия.

Koknova T.A. Modern Experience of Forming the Professional Qualities of Future Translators

In the article is described the modern experience of forming the professional qualities of future translators. In the article are marked and analyzed both positive and negative sides of this process. Factors of influence on personality and individuality of translator are selected on a background becoming the linguistic personality. Efficiency of influence on professional qualities of translator was analyzed in a bilingual environment which is possible to inculcate into the pedagogical process of higher establishment. We analyzed the foreign researchers, which were engaged in the question of influence on development the professional qualities of future specialists underlined the importance of connection the requirements of profession with an educational process and selected four points of organization the process of forming the professional qualities. In the article were combined modern pedagogical facilities and terms of influence on the press of forming the professional qualities of future translators. The investigation stores information about educational theory and practice which is proved to be conductive not only to the educational knowledge, but also to the context of the formation of the future translators' creative personality in the high educational establishment.

Key words: professional qualities, future translators, pedagogical facilities and terms.

Стаття надійшла до редакції 01.04.2013 р.

Прийнято до друку 26.04.2013 р.

Рецензент – к. п. н., доц. Желанова В. В.